

Reymont

i fizyka

rok szkolny 2000/2001

I. Znajdź 10 błędów, które popełnił autor zamieszczonego poniżej tekstu.

OPOWIADANIE

WŁADYSŁAW REYMONT od rana nieco zdenerwowany krzątał się po pokoju. Postanowił zadzwonić do **Marie Skłodowskiej**. W końcu urodzili się w tym samym roku i odbierają w tym samym czasie **Nagrodę Nobla**. Nie często się zdarza, żeby dwójka Polaków sięgnęła równocześnie po najbardziej prestiżowe na świecie wyróżnienie w tak różnych dziedzinach nauki jak literatura i fizyka. Jak nauka może łączyć ludzi... Szkoda, że **Einstein** za swoje osiągnięcia nie został nagrodzony przez **Szwedzką Akademię Nauk**. Tyle słów uznania pod jego adresem usłyszał z ust **Marie**.

Usiadł w fotelu i zamyślił się. Ile to w czasie jego życia wydarzyło się na niwie nauki...

Powstał układ okresowy pierwiastków stworzony w 1869 r. przez **Mendla**, w 1900r. **J.J. Thomson** odkrył elektron, a w 1901-1902 **K. Landsteiner** grupy krwi, w 1887 r. **K. Olszewski** **Z. Wróblewski** skroplili składniki powietrza, w 1905 bracia **Wright** skonstruowali pierwszy samolot z silnikiem, w 1909 **R. Amundsen** zdobył biegun północny, a w 1911 r. **Peary** zdobył biegun południowy no i w 1925 r **A. Fleming** odkrył antybiotyk. Ileż to ludzie mogą osiągnąć dzięki swojej ciężkiej, mozolnej pracy!

II. Jakie zjawiska fizyczne opisuje Reymont w wybranych fragmentach „Chłopów”?

- 1. Wypisz te zjawiska*
- 2. Podaj warunki jakie muszą być spełnione, żeby można było je obserwować i prawa, które je wyjaśniają.*

W nocy czy też dopiero na odedniu mróz był znowu krzepko chycił, a że przyszedł po paru dniach miętkich mgieł, to obwalił drzewa sady jakby tymi szklanymi strużynami albo zasie puchem co najbielszym; słońce się nawet całkiem wylupało i świeciło na modrym, jakby oprzędzonym w cieniuśkie, przejrzyste mgły niebie, jeno, że blade było, ostygłe kiej Hostia w monstrancji utajona, nic nie grzejące, a naprzeciw, bo mróz brał na dzień, podnosił się jeszcze i przejmował taką skrzytwą, że dech zapierało i stworzenie wszelkie chodziło w parach oddechów, niby w kłębach mgieł, ale świat się cały rozstłonecznił i stanął w takich migotliwych, jarzących się blaskach, w takich ostrych skrzeniach,

Jak żeby kto diamentową rosą przyokrył śniegi, aż oczy bolały patrzeć. Okólne pola, przywalone śniegiem, leżały białe roziskrzone, a głuche i martwe, ino czasami ptak jakiś łopotał wskrós bielizn mieniących, że ino cień jego czarny migotał po zagonach albo stadko kuropatw skrzykiwało się pod zasypanymi krzami i płochliwie, czujnie ciągnęło chyłkiem ku ludzkim siedzibom...

Pusto i glucho się czyniło na tych nie objętych okiem równiach śnieżnych, a tylko gdzieś w dalekościach modrawych, majaczyły wsie, siwiały sady, mrozczały gąszcze, połyskiwały zamarzłe strumienie.

Słońce było już chyła tyła nad chałupami i świeciło coraz cieplej, bo z oszroniałych strzech podnosiły się opary i woda skapywała, tylko w cieniach - pod płotami w sadach, po rowach, leżał jeszcze siwy mróz; po stawie wlekły się ostatnie zrzędłe mgły i woda poczyniała spod bielm wrzeć brzaskami i odbłyskiwać słońce.

III. FIZYCY W CZASACH REYMONTA

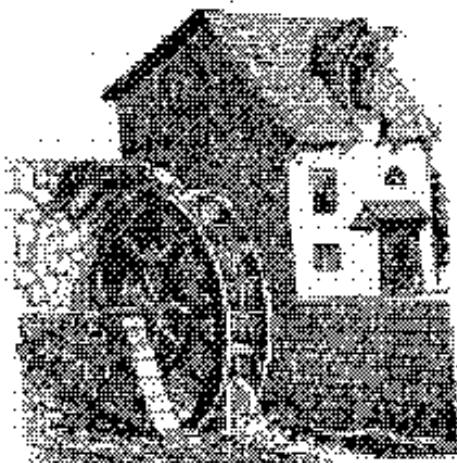
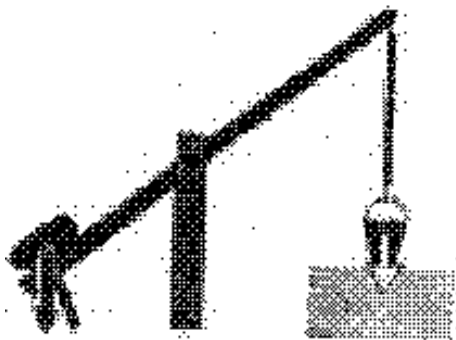
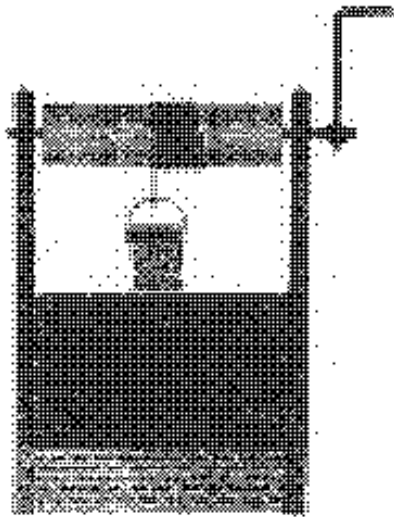
Podaj lata, w których żyli oraz zagadnienia nad, którymi pracowali niżej wymienieni fizycy:

- 1. D. Mendelejew*
- 2. K. Olszewski*
- 3. Z. Wróblewski*
- 4. H. Hertz*
- 5. W. Roentgen*
- 6. A. Becquerel*
- 7. J. Thomson*
- 8. M. Skłodowska-Curie*
- 9. M. Planck*
- 10. A. Einstein*
- 11. M. Smoluchowski*
- 12. E. Rutherford*
- 13. J. Chadwick*
- 14. N. Bohr*
- 15. E. Fermi*
- 16. T. Edison*
- 17. G. Bell*

IV. Wybierz dowolne narzędzia, z których korzystali mieszkańcy Lipiec.

Opisz zasadę działania i wykonaj ich modele.

(skorzystaj z działu maszyny proste)

Literatura:

1. Prus B.: Chłopi, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1985
2. Kostić Ż., Między zabawą a fizyką, WNT, Warszawa 1964
- 3. Nowy leksykon szkolny – nauka i technika, DELTA**
- 4. Orłowski B., Najkrótsza historia wynalazków, NK, Warszawa 1990**
- 5. Orłowski B., Zwyczajne i niezwykłe losy wynalazków, LSW, Warszawa 1989**
6. Porębski E., Ludzie, którzy zmienili świat, NK, Warszawa 1960
- 7. Pople S, Whitehead; Vademecum ucznia – fizyka, DELTA, Warszawa 1996**
8. Sosiński R., Fizyka i my, WSiP , Warszawa 1987
9. Sosiński R., Fizyka wokół nas, PZWS, Warszawa 1968.
- 10. Wójciak J.: Ćwiczenia dla detektywów przyrody, Polska Oficyna Nauczycielska, Wrocław 1995**